

Open Science
Week

Open Access z hlediska poskytovatelů financí

Žaneta Procházková

Open Access x Open Science

Open Access

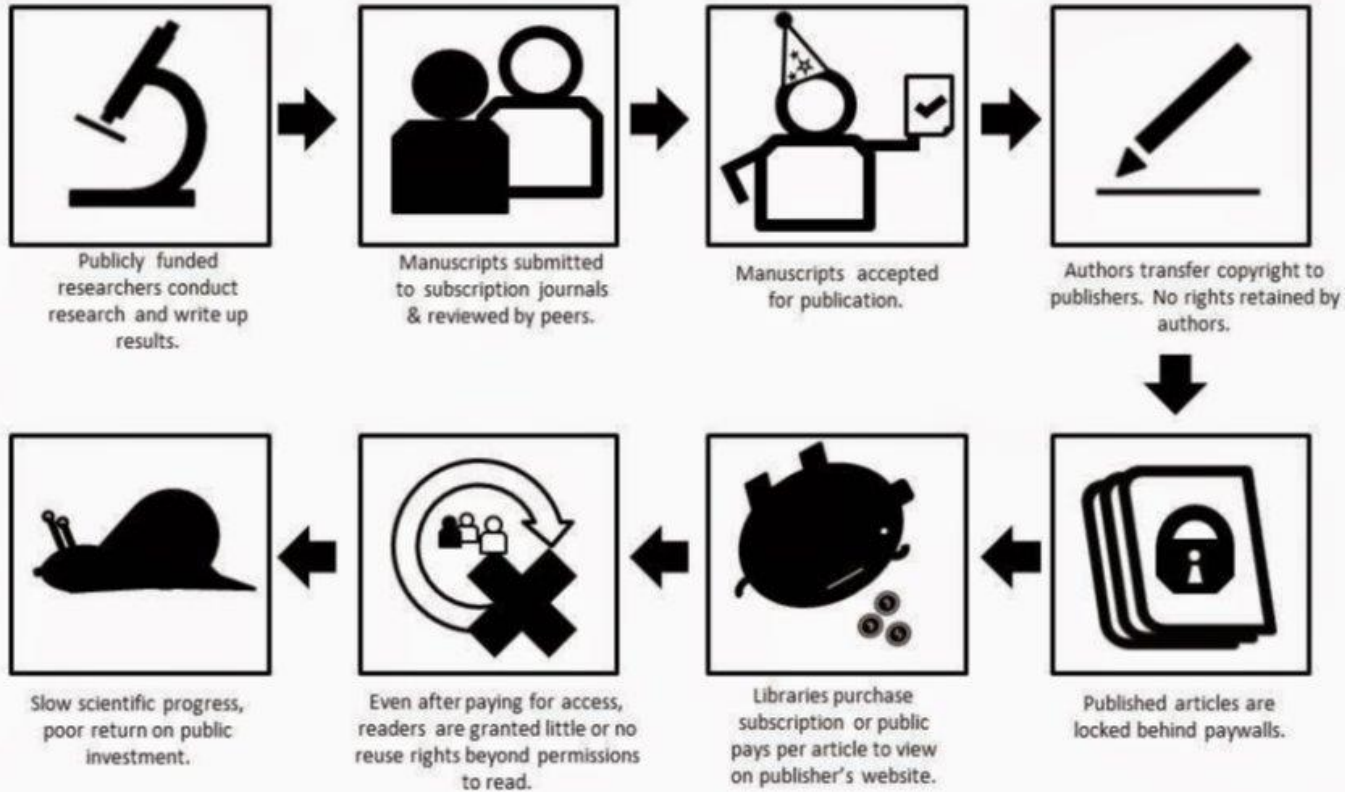
(OA, česky otevřený přístup)

je publikačním modelem, který se snaží docílit
okamžitého, bezplatného, trvalého a svobodného
online přístupu k výsledkům vědy a výzkumu

TRADITIONAL SUBSCRIPTION PUBLISHING

limited dissemination, economic efficiency & social impact

Model and text adapted from Timothy Vollmer and Teresa Sempere Garcia "Research article cycles"
http://wiki.creativecommons.org/Research_articles_cycles.jpg

Paula Callan & Sarah Brown, QUT 2014 CC-BY 4.0

Open Access

Zdarma! ...?

- Někdo to zaplatit musí...

Čtenář

- Jednotlivě nebo knihovna formou předplatného
- Omezení, kdo může článek číst

Autor

- Article processing charge
- Omezení, kde může autor publikovat

Sponzor

- Např. učené společnosti nebo instituce

Open Access

Zelená cesta

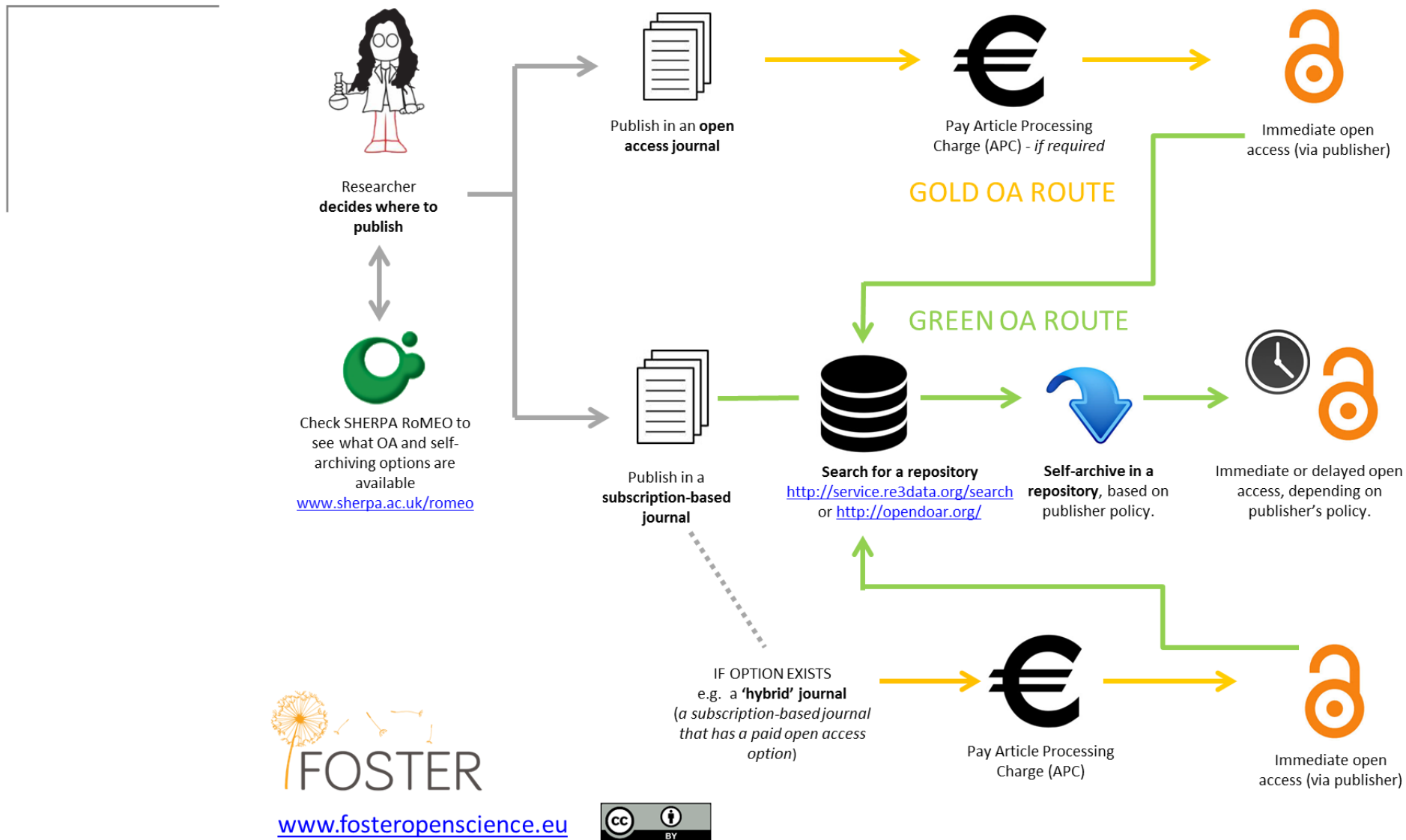
- Open Access zajištěn autorem
- Uložení do otevřeného repozitáře

*Open*DOAR

Zlatá cesta

- Open Access zajištěn vydavatelem
- Publikování v Open Access časopisech

 DOAJ

Mini glosář

- Article Processing Charge (**APC**): OA publikační poplatek
- Verze rukopisu/manuskriptu: vydavatelská verze (**VOR**, published version), postprint (**AAM**, accepted manuscript), **preprint**
- **Embargo**: obvykle 6 až 12 měsíců
- Veřejná licence: např. **Creative Commons** (CC)
- **Rights retention**: uchování autorských majetkových práv

Operační program Jan Amos Komenský (OP JAK)

- Příjemce zajistí otevřený přístup k recenzovaným vědeckým publikacím:
  - **vydavatelská verze nebo postprint**
  - **v den vydání** publikace –ŠV / **neprodleně** po vydání publikace – MeS, SHUV
- Uložení publikace do **důvěryhodného** repozitáře
- Za podmínek licence CC-BY
  - u monografií možnost přidat prvek NC a/nebo ND (např. CC BY NC ND)
- Otevřený přístup k metadatům
- ...

Operační program Jan Amos Komenský (OP JAK)

- ....
- Příjemce uchová autorská a majetková práva, aby bylo možné povinností vyhovět
- Poskytne informace o dalších výsledcích výzkumu nebo nástrojích potřebných k ověření závěrů vědecké publikace
- APC jsou způsobilé náklady

[OS součástí hodnotících kritérií](#) 🔍

[Pravidla pro žadatele a příjemce – specifická část](#) 🔍

[Příručka postupů otevřené vědy](#) 🔍

TA ČR

- V některých programech OA vyžadovaný: **Sigma a Kappa**
  - Typy výsledků jsou specifikované u každé výzvy
  - Otevřený přístup k výsledkům a všem podpůrným datům => vydavatelská verze nebo postprint
  - Uložení do repozitáře s možností 6 /12m embarga
  - Zveřejnění metadat
  - APC uznatelné náklady po dobu trvání projektu
- Dokumenty k OS:
  - Otevřená věda a inovace
  - Stanovisko TA ČR k Otevřené vědě a inovacím

GA ČR

- Open Access není vyžadovaný, ale není nepodporovaný
- APC jsou uznatelnými náklady
- [V zadávací dokumentaci pro rok 2025](#) se nově objevují podmínky týkající se open science
  - APC uznatelné náklady
  - Pokud to umožňují oborové zvyklosti, je vhodné publikovat OA
- Příručka [Otevřená věda na GA ČR](#)

Národní plán obnovy: Program EXCELES

- Příjemce sdílí výsledky výzkumu „as open as possible, as closed as necessary“
- **Okamžitý** otevřený přístup ke strojově čitelné **vydavatelské verzi** nebo **postprintu** prostřednictvím **důvěryhodného repozitáře**
  - Nejpozději v den vydání
  - Licence CC BY / CC BY-NC (CC BY-ND, CC BY-NC-ND)
  - Otevřený přístup k metadatům
- Uchování autorských majetkových práv
- Smlouva o poskytnutí podpory – článek 13

Agentura pro zdravotnický výzkum České republiky

- Open Access není vyžadovaný, ale není nepodporovaný:
  - „veřejné šíření výsledků výzkumu na nevýlučném a nediskriminačním základě, například prostřednictvím výuky, databází s otevřeným přístupem, **veřejně přístupných publikací** či otevřeného softwaru;“
- Zmiňuje **publikační poplatky** v sekci *Náklady na ostatní služby a nemateriální náklady*
- [Zadávací dokumentace](#)
- [Program](#)

Horizon Europe

- Okamžitý otevřený přístup k recenzovaným publikacím
  - Vydavatelská verze nebo postprint
- Povinnost uložit publikace do důvěryhodného repozitáře
- Licence umožňující opětovné využití (Creative Commons)
  - CC BY / CC-BY-NC / CC-BY-ND
- Otevřený přístup k metadatům
- ...

Horizon Europe

- ...
- Náklady na publikování uznatelné pouze ve čistě OA časopisech
- Uchování autorský majetkových práv
- OS součástí hodnotících kritérií 🔍
- Modelová grantová dohoda 🔍
  - V článku 17 obecně deklaruje informace o povinnostech při komunikaci a šíření výsledků
  - Příloha č. 5 uvádí povinnosti k Open Science

Open Science
Week

Děkuji za pozornost.